

**MOBILNA STUDNIA ŻYCZEŃ – POTRZEBY KULTURALNE
MIESZKAŃCÓW ZWIERZYŃCA I BRONOWIC**

WPROWADZENIE

Mobilna studnia życzeń to akcja i badanie w ramach projektu *Kultura na życzenie*. Projekt ten realizowany jest przez Klub Kultury Przegorzały oraz Klub Kultury Mydlniki - filie krakowskiego Centrum Kultury Dworek Białoprądnicki. Celem projektu było rozpoznanie kulturalnych potrzeb mieszkańców dwóch rozległych krakowskich dzielnic, w których mieszczą się wymienione Kluby – dzielnicy VII Zwierzyniec oraz dzielnicy VI Bronowice. Na samym wstępie chciałbym wyjaśnić nazwy instytucji. Obie placówki wzięły swoje nazwy od osiedli - Przegorzały i Mydlniki, w których się mieszczą, a które to z kolei leżą na terenie dzielnic VII i VI. Całość projektu składała się z trzech zasadniczych części:

- a) *Mobilna studnia życzeń* – badanie kulturalnych potrzeb mieszkańców.
- b) Konkurs na *Najlepszą inicjatywę lokalną* – konkurs wniosków na zrealizowanie własnych projektów kulturalnych.
- c) *Warsztaty kreatywnego myślenia* – warsztaty z udziałem animatora Narodowego Centrum Kultury, mające na celu omówienie potrzeb oraz pomysłów na projekty.

Niniejszy raport stanowi analizę i interpretację wyników badania *Mobilna studnia życzeń* – dlatego też tylko ta część projektu zostanie tutaj opisana.

Mobilna studnia życzeń to coś więcej niż zwykłe badanie socjologiczne. Działanie to nazwać można pewnego rodzaju akcją społeczną czy też happeningiem. Powodem tego jest zastosowanie specyficznej formy zbierania danych. Choć zastosowana metodologia badania sensu stricto jest typowa dla nauk społecznych, sposób w jaki dochodziło do kontaktu z respondentami był wyjątkowy. Ankieter działający na terenie dzielnic VII i VI poruszał się na rowerze towarowym, w którym została zainstalowana owa „studnia życzeń”, do której respondenci mogli „wrzucać” swoje „kulturalne marzenia”. Celem takiego zabiegu było zainteresowanie lokalnej społeczności oraz możliwość przeprowadzenia badania na

zewnątrz. Działanie to okazało się skuteczne – rower cieszył się bardzo dużym zainteresowaniem, co bezpośrednio przełożyło się na wielkość próby. Trudnością czy też ograniczeniem, które wprowadziło zastosowanie roweru była długość ankiety. Przez to, iż respondenci przepytani byli przez ankietę „na ulicy”, ankieta musiała być stosunkowo krótka i treściwa, tak aby zbyt długo nie zatrzymywać respondentów, którzy często w biegu odpowiadali na pytania zawarte w kwestionariuszu.

O BADANIU. CELE, PYTANIA I METODOLOGIA

Jak zostało już wspomniane powyżej, głównym problemem badawczym diagnozy *Mobilna studnia życzeń* było poruszenie zagadnienia potrzeb kulturalnych społeczności Bronowic i Zwierzyńca. Badanie miało na celu ustalenie czego mieszkańcom owych dzielnic brakuje - w kontekście wydarzeń kulturalnych, jaki jest ich poziom uczestnictwa w kulturze i jaka jest ich charakterystyka. Drugim problemem badawczym było to czy mieszkańcy sami mają potrzebę sprawczości poprzez realizowanie własnych inicjatyw kulturalnych. Przeprowadzone badanie miało odpowiedzieć na następujące pytania badawcze

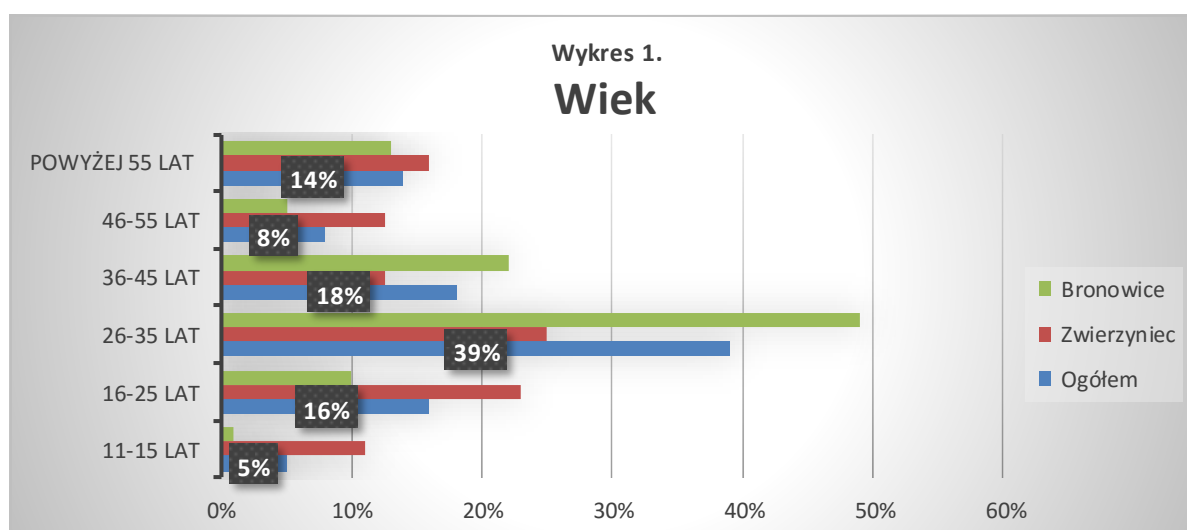
- a) W jakim stopniu mieszkańcy dzielnicy Zwierzyńca i Bronowice uczestniczą w kulturze?
- b) Które z mieszczących się w Bronowicach i na Zwierzyńcu instytucje kulturalne znają ich mieszkańcy?
- c) Jakich wydarzeń kulturalnych brakuje lokalnym społecznościom Zwierzyńca i Bronowic?
- d) Czy mieszkańcy Zwierzyńca i Bronowice mają własne pomysły na inicjatywy kulturalne? Jeśli tak, czy chcieliby je przeprowadzić?

W celu znalezienia odpowiedzi na powyższe pytania wykorzystano narzędzie badawcze w postaci kwestionariusza ankiety. Kwestionariusz zbudowany był z 12 pytań, w których respondenci mogli udzielić odpowiedzi w oparciu o kafeterie – czasem jednokrotnego, a czasem wielokrotnego wyboru. W ankiecie istniała także możliwość wskazania odpowiedzi, które nie znajdowały się w proponowanej kafeterii. Jak już zostało

wspomniane – ankieta wykorzystana w badaniu musiała zostać skonstruowana tak, aby jej przeprowadzenie nie zajęło respondentom zbyt wiele czasu – stąd ograniczona liczba pytań. Kwestionariusz zawiera jednak kluczowe pytania, które są wskaźnikami zjawisk, które niniejsze badanie analizuje. Kwestionariusz jak i całe badanie dają wyniki o charakterze ilościowym. Przeprowadzane tutaj analizy to głównie analizy statystyczne wykonywane przy użyciu oprogramowania IBM SPSS Statistics.

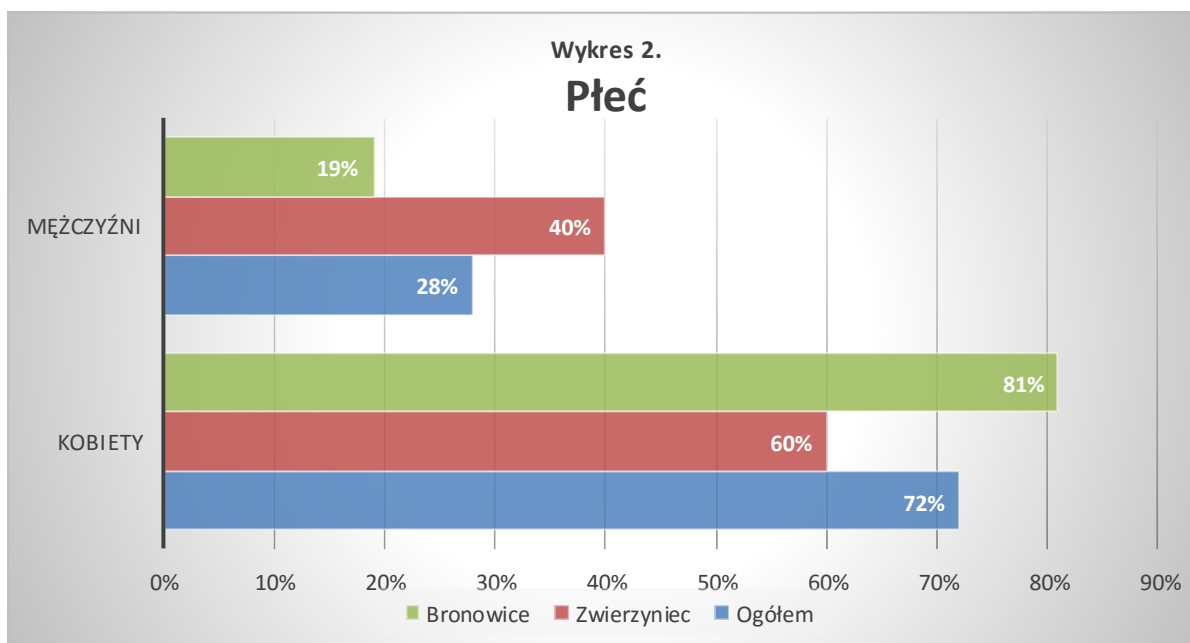
Dobór próby do badania został przeprowadzony na zasadzie doboru celowego-dogodnościowego. W badaniu wzięło udział 134 respondentów. Bardzo ważnym zagadnieniem dotyczącym próby respondentów jest fakt, iż dane do badania były zbierane w dwóch różnych dzielnicach, których demografia i charakterystyka jest zróżnicowana. Z tego powodu przeprowadzona tutaj analiza statystyczna będzie odnosiła się czasem do podzbiorów obserwacji wyodrębnionych z całej próby według kryterium zamieszkania, a raczej miejsca przeprowadzenia ankiety dla każdej obserwacji. Tak więc wyniki tutaj opisywane będą odnosiły się czasem do całej próby, a czasem uwzględniany będzie podział na dzielnice. Ma to na celu ukazanie pewnych ogólnych tendencji, ale także – a może przede wszystkim – ukazanie ewentualnych różnic i cech charakterystycznych dla mieszkańców każdej z dzielnic.

Zanim przejdziemy do właściwej analizy najistotniejszych zagadnień z punktu widzenia niniejszego badania, przedstawię krótko opis badanej grupy. Zmiennymi społeczno-demograficznymi, które zostały uwzględnione w badaniu były wiek, płeć oraz miejsce

zamieszkania respondentów. Próba liczyła 134 respondentów, z czego 56 zostało przebadanych na terenie Zwierzyńca, a 78 na terenie Bronowic. Wiek respondentów został podzielony na 7 kategorii: a) mniej niż 10 lat b) 11-15 lat c) 16-25 lat d) 26-35 lat e) 36-45 lat f) 46-55 lat g) powyżej 55 lat. Powyższy wykres przedstawia udział procentowy poszczególnych kategorii wiekowych w całej badanej próbie, a także z podziałem na dzielnice.

Procenty widoczne na wykresie odnoszą się do niebieskich słupków, które ilustrują udział poszczególnych grup wiekowych w całej badanej próbie. Słupki zielony oraz czerwony dotyczą dzielnic Bronowice i Zwierzyńca i ukazują podobieństwa oraz różnice. Najliczniejszą grupą respondentów jest grupa młodych ludzi w wieku między 26 a 35 rokiem życia. Ciężko jednoznacznie uzasadnić ten fakt, ale wydaje się, że wpływ na to mogła mieć forma zbierania danych i ankietowania. Rower przejeżdżający ulicami dzielnic mógł wpływać na to, iż to właśnie młodzi ludzie chętniej udzielali odpowiedzi ankieterowi, niż na przykład ludzie starsi. Niemniej jednak najstarsza grupa wiekowa stanowi również nie mało, bo 14 % wszystkich ankietowanych. Pomimo tego, iż w obu dzielnicach najliczniejszą grupą wiekową są ludzie w wieku 26-35 lat, na Zwierzyńcu stanowią oni tylko 25% wszystkich respondentów tej dzielnicy, podczas gdy w Bronowicach jest to 49% badanych. Na Zwierzyńcu nieco częściej udział w badaniu brali ludzie młodszy, między 15 a 24 rokiem życia. Stanowili oni na

Zwierzynca aż 23 % wszystkich przebadanych w tej dzielnicy.

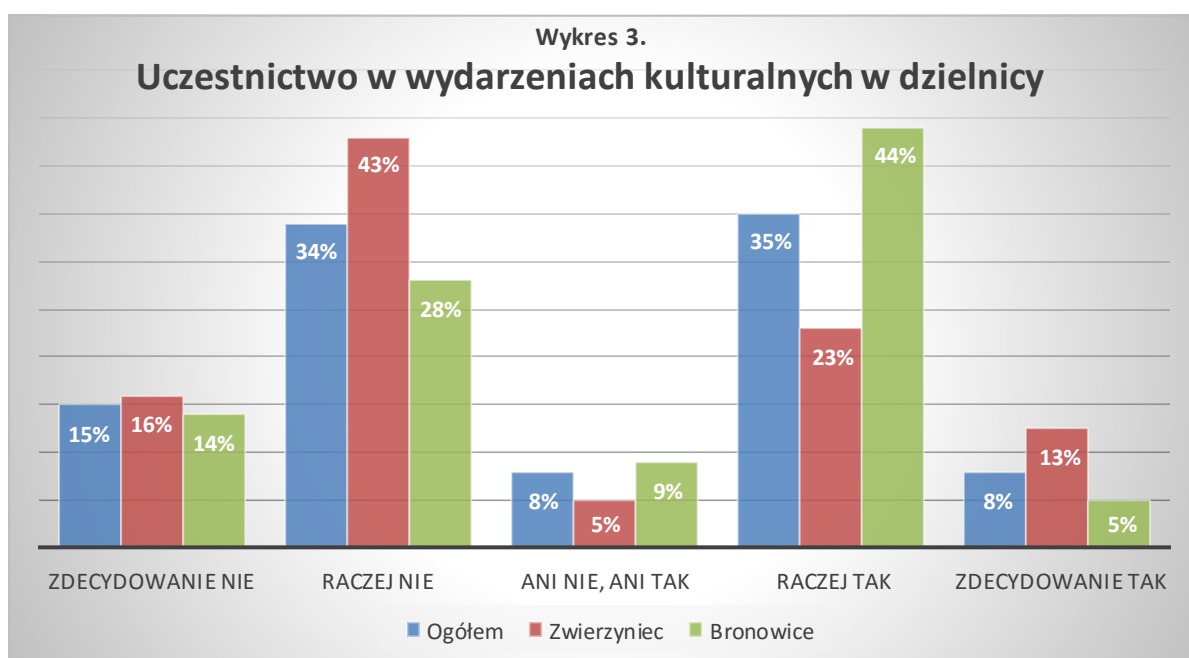
Jeszcze jedną cechą społeczno-demograficzną jest płeć. Wykres 2. ukazuje procentowy udział mężczyzn i kobiet w próbie. Aby zachować przejrzystość i konsekwencję kolor niebieski będzie się odnosił znów do statystyk dotyczących całej próby, zielony do dzielnicy Bronowice, a czerwony do Zwierzynca. Jak widać na wykresie, kobiety stanowią zdecydowaną większość w grupie naszych ankietowanych i jest ich aż 72 %. Mężczyźni – w mniejszości – stanowią zaledwie 28 % wszystkich badanych. Jeśli chodzi o Zwierzyniec, dysproporcja ta jest nieco mniejsza i w tej badanej grupie mężczyźni to aż 40 %. Widać, jednak, że dysproporcję zwiększają Bronowice, w których kobiety stanowią ponad 80 % respondentów.

UCZESTNICTWO W WYDARZENIACH KULTURALNYCH

Opisana wyżej prosta charakterystyka społeczno-demograficzna mieszkańców obu dzielnic biorących udział w badaniu to jedynie wstęp do właściwych zagadnień poruszanych w diagnozie. Jest ona jednak istotna w dalszych analizach i brak jej opisu mógłby spowodować trudności na kolejnych etapach badania. W tej części zostanie zanalizowane zagadnienie poziomu uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych respondentów w obu dzielnicach. Przyjrzymy się, która z opisanych wcześniej cech ma wpływ na poziom uczestnictwa

w kulturze. Ze względu na skalę badania, jedynym wskaźnikiem jaki został zastosowany w celu zdiagnozowania poziomu uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych była deklaracja respondentów. Pytanie o uczestnictwo zostało zadane wprost, a respondenci mogli określić swój poziom uczestnictwa wybierając odpowiedź z pięciostopniowej skali od „zdecydowanie nie uczestniczę” do „zdecydowanie uczestniczę”. Niezwykle ważne jest podkreślenie tutaj faktu, iż pytanie to odnosi się wyłącznie do korzystania z kultury w swojej dzielnicy. Wykres 3. bardzo obrazowo ukazuje podobieństwa i różnice pomiędzy dzielnicami. Przyjrzyjmy się wszystkim tendencjom po kolei. Wspólne dla obu dzielnic jest to, iż najmniej liczne są odpowiedzi skrajne, czyli te zdecydowanie deklarujące uczestnictwo (8%) oraz zdecydowanie jego brak (15%). Podobnie jest z odpowiedzią neutralną, którą w sumie wskazuje 8%

ankietowanych. Istotnym, choć niestety niezbyt pozytywnym wynikiem jest także to, że respondenci zdecydowanie częściej nie korzystają z kultury w swoich dzielnicach niż korzystają zdecydowanie. Znaczące dysproporcje i różnice zauważyć można przyglądając się odpowiedziom „Raczej nie” i „Raczej tak”, czyli odpowiedziom, które można by określić jako umiarkowane deklaracje dotyczące uczestnictwa w dzielnicowych wydarzeniach kulturalnych. Różnica pomiędzy dzielnicami w przypadku odpowiedzi „Raczej nie” polega na tym, iż zdecydowanie częściej odpowiedź tę wskazywali mieszkańcy Zwierzyńca – aż 43 % badanych w tej dzielnicy zadeklarowało brak uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych. W Bronowicach odpowiedź tę wskazało jedynie 28%. Jak można się domyślać, w przypadku

odpowiedzi „Raczej tak” tendencja będzie dokładnie odwrotna. W Bronowicach wskazało ją 44 % mieszkańców tej dzielnicy, a na Zwierzyńcu 23 %. Traktując rzecz ogólnie, można powiedzieć, iż mniej więcej tyle samo osób nie uczestniczy w wydarzeniach kulturalnych (34%) co uczestniczy w takich aktywnościach w swoich dzielnicach (35%). Skąd wynikają tak znaczące różnice pomiędzy dzielnicami? Jednym z powodów może być struktura zamieszkania okolic instytucji, które tworzą ofertę kulturalną w obu dzielnicach. Jeśli ograniczyć się do opisu wyłącznie dwóch instytucji – Klubu Kultury Przegorzały na Zwierzyńcu i Klubu Kultury Mydlniki w Bronowicach – można łatwo zauważyć, iż to ile osób zamieszkuje w bezpośrednim sąsiedztwie obu budynków, może różnicować poziom uczestnictwa

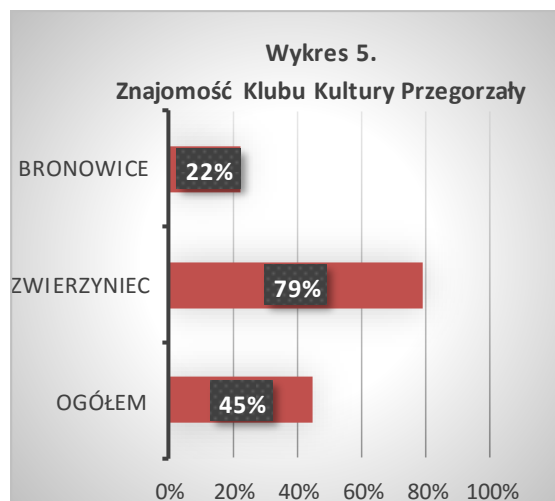
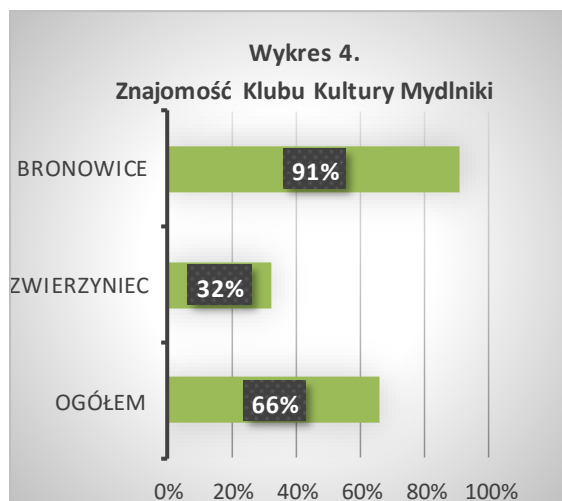
lokalnych społeczności. Wokół Klubu w Mydlnikach rozpościerają się liczne osiedla zajmujące naprawdę duże obszary, w których zamieszkują tysiące ludzi. Klub znajduje się w takim miejscu, że każdy kto z rzeczonych osiedli chce dostać się przykładowo do sklepu bądź przystanku autobusowego, musi minąć drzwi Klubu, co wpływa na to, iż mieszkańcy Mydlnik właściwie na bieżąco mają możliwość stykania się z ofertą placówki. Klub Kultury Przegorzaty jest w sytuacji nieco odmiennej, gdyż wokół znajdują się wyłącznie domy jedno lub wielorodzinne i brak tam dużych skupisk ludzi. Naprzeciw Klubu stoi zaledwie kilkanaście domów, których mieszkańcy żyją w bezpośredniej bliskości z tym, co oferowane jest na plakatach i ulotkach przed Klubem. Choć jednoznacznie nie można orzec, iż bliskość instytucji kulturalnych wpływa na częstsze korzystanie z oferowanych przez nie dóbr kulturowych, można zaryzykować hipotezę, że bliskość ta może mieć znaczenie na wybory i preferencje lokalnych społeczności.

Zestawiając deklaracje dotyczące uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych Zwierzyńca i Bronowic z cechami społeczno-demograficznymi zauważyć można jeszcze kilka interesujących korelacji. Kierując się wyłącznie intuicją, chyba każdy skłaniał by się w stronę hipotezy, że częściej z oferty kulturowej korzystać będą ludzie starsi. Wyniki tego badania to potwierdzają pokazując, że w każdej z grup wiekowych 36-45, 46-55 i powyżej 55 roku życia, ponad 50% respondentów deklaruje, że raczej uczestniczy w życiu kulturalnym dzielnicy. Najmłodszy respondenci udzielali odpowiedzi odmiennych, deklarując brak uczestnictwa lub nawet zdecydowany brak. W grupie wiekowej 11-15 lat ani jedna osoba nie uczestniczy w wydarzeniach kulturalnych w dzielnicy, a w grupie wiekowej 16-25 lat do uczestnictwa przyznaje się zaledwie 19 % wszystkich przedstawicieli tej grupy. Jeśli wziąć pod uwagę płeć respondentów, wyniki ankiet pokazują, iż zdecydowanie częściej kobiety uczestniczą w wydarzeniach kulturalnych niż mężczyźni. W przypadku tego wniosku należy pamiętać jednak o tym, że w badaniu wzięło udział więcej kobiet niż mężczyzn, co wpływa na wynik. Zmieniając w analizie procentowanie tak, aby nie porównywać tych grup między sobą, a jedynie wewnątrz widać już, że wśród mężczyzn 27% z nich zadeklarowało, że raczej uczestniczy w wydarzeniach kulturalnych, podczas gdy wśród kobiet odpowiedź tę wskazało niewiele więcej – 38 %.

ZNAJOMOŚĆ INSTYTUCJI A KORZYSTANIE Z OFERTY KULTURALNEJ

Powyższa analiza uczestnictwa oparta była w zasadzie jedynie o deklaracje i zestawienie ich z cechami społeczno-demograficznymi respondentów, co powoduje, iż można ją traktować jako analizę na stosunkowo dużym poziomie ogólności. W kolejnej części diagnozy skupimy się na aspektach bardziej konkretnych, odnoszących się bardziej do działań niż deklaracji. Kolejne zagadnienia będą dodatkowo osadzone w kontekście konkretnych instytucji, którymi zajmujemy się w tym raporcie.

W jednym z pytań ankiety, respondenci zostali zapytani o znajomość Klubu Kultury Przegorzały i Klubu Kultury Mydlniki jako dzielnicowych instytucji kulturalnych, które tworzą ofertę kulturalną skierowaną do mieszkańców dzielnicy VII i VI. To, jaka część badanych respondentów zna uwzględnione w badaniu instytucje przedstawiają wykresy 4. i 5. poniżej. Nieco częściej respondenci wskazywali, że znają Klub Kultury Mydlniki niż Klub Kultury Przegorzały. Powodem, który wpływać może na taki stan rzeczy jest opisane powyżej położenie obu klubów i ich lokalizacja względem domów jednorodzinnych i bloków

mieszkalnych. Oczywistym jest, że mieszkańcy Zwierzynca częściej niż mieszkańcy Bronowic znają Klub Kultury Przegorzały, a ci badani w Bronowicach, lepiej znają Klub w swojej dzielnicy niż mieszkańcy Dzielnicy VII. Zależności tej nie trzeba wyjaśniać. Wskazać jedynie można na to, że Klub w Mydlnikach jest znany aż przez 91% badanych w dzielnicy Bronowice, podczas gdy Klub Kultury Przegorzały zna nieco mniej – 79% mieszkańców Zwierzynca.

	Nie korzystam	Korzystam
Nie znam	34 %	0 %
Znam	28 %	38 %

	Nie korzystam	Korzystam
Nie znam	54 %	0 %
Znam	16 %	29 %

Sama wiedza na temat tego, czy badani znają konkretne instytucje jest średnio użyteczna. Jak wspomniałem wcześniej, należy zestawić ją z pewnymi konkretnymi zachowaniami, a także z deklaracją uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych. Krótko mówiąc, można na tym etapie zadać pytanie: jak wiele osób, znających poszczególne instytucje kultury, korzysta z ich oferty?

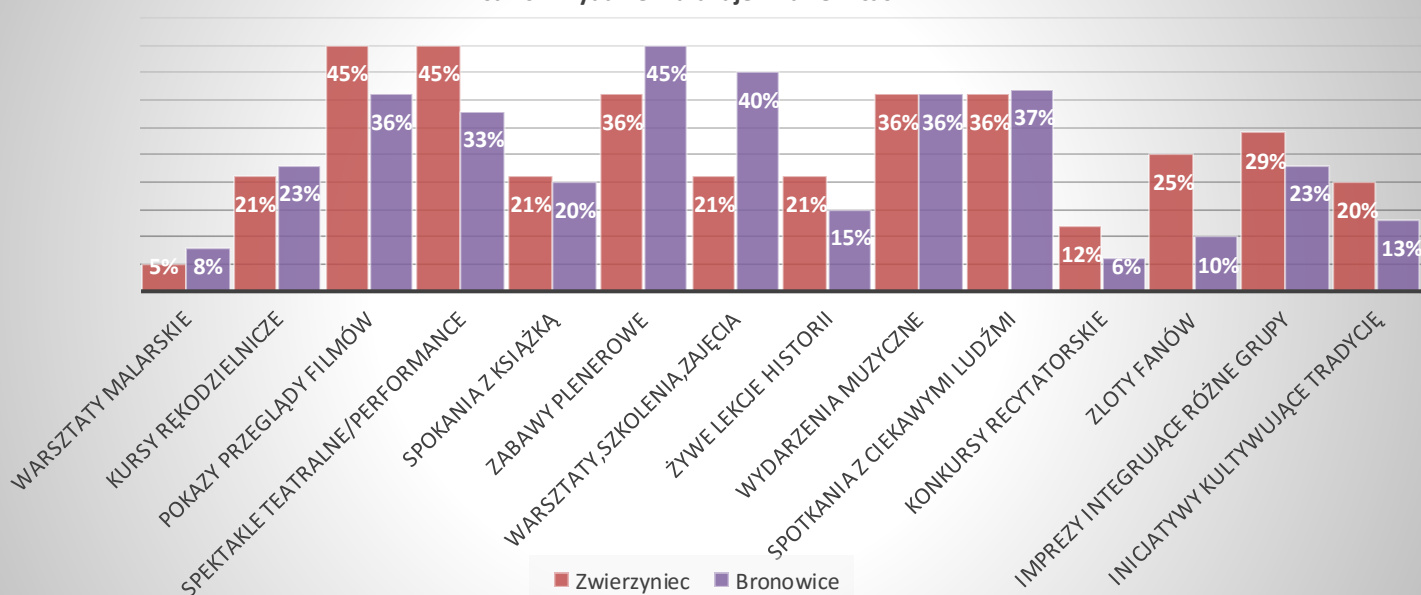
Tabele 1. i 2. prezentują zależność pomiędzy znajomością danej placówki, a korzystaniem z jej oferty. Wyniki dla obu analizowanych placówek są ogólnie rzecz biorąc podobne i widać w nich pewne wspólne tendencje. Oczywiście ci respondenci, którzy dany instytucji nie znają, nie korzystają z ich oferty. Interesujący jest podział pomiędzy tymi osobami, które znają i korzystają, a tymi, które znają, lecz nie korzystają z oferty klubów. Choć w przypadku obu klubów, w większości są te osoby, które znając dane instytucje korzystają także z ich oferty, stykamy się tutaj z bardzo wysokim odsetkiem osób, które pomimo znajomości placówek, nie odwiedzają ich. Ze względu na charakter ankiety, nie zostało zadane pytanie o powód takiego stanu rzeczy. Struktura badania i wiedza konceptualna także nie pozwalają na wskazanie uzasadnionych powodów, trudno więc strzelać w pustkę pomysłami. Interesujące jednak jest zestawienie znajomości i korzystania z oferty poszczególnych instytucji z deklaracjami dotyczącymi uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych w całej dzielnicy. Otóż okazuje się, iż istnieje odsetek respondentów, którzy nie korzystają z ofert opisywanych tutaj klubów, jednocześnie deklarując swoje uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych w dzielnicy. W przypadku Mydlnik wskazać można 32 % takich respondentów, a w Przegorzałach było takich 38 %. Jest to zagadnienie o tyle ciekawe, że powstaje przy nim pytanie o to, z których instytucji w dzielnicach korzystają w takim razie ci właśnie respondenci? Niestety odpowiedzi na takie pytanie trzeba by było szukać w innym

badaniu. Możliwa jest także hipoteza o tym, że deklaracje dotyczące uczestnictwa tak naprawdę nie pokrywają się z rzeczywistymi działaniami ludzi.

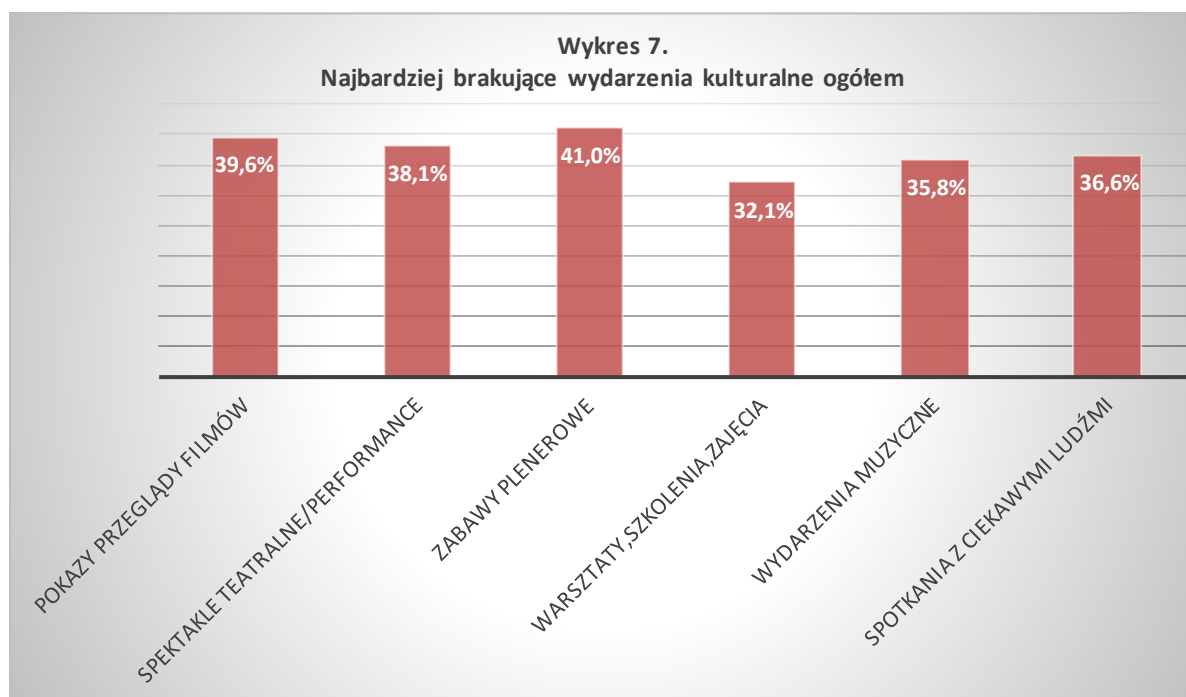
**POTRZEBY KULTURALNE – CZYLI CZEGO BRAKUJE MIESZKAŃCOM
ZWIERZYŃCA I BRONOWIC?**

W poprzednich częściach niniejszego raportu przyglądaliśmy się temu jak bardzo mieszkańcy krakowskich Bronowic i Zwierzyńca są zaangażowani w uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych i w życie instytucji kulturalnych, które kreują ofertę kulturową w tych dzielnicach. *Mobilna studnia życzeń* to badanie, którego jednym z celów jest opis tego, jak bardzo lokalna społeczność jest zaangażowana w kulturę. Jednak najważniejszym zagadnieniem, które zostanie tutaj poruszone jest to, czego mieszkańcom tych dwóch dzielnic brakuje, jakie mają *życzenia* i czy sami mają jakieś pomysły na kulturalne inicjatywy lub projekty. Najważniejszym więc pytaniem w kwestionariuszu ankiety było tak naprawdę pytanie o to, czego mieszkańcom badanych dzielnic brakuje – jakich wydarzeń kulturalnych. Respondenci mieli do wyboru 14 odpowiedzi w kafeterii, ale mogli także wskazać inne odpowiedzi, których kafeteria nie objęła. Respondenci mogli wybrać spośród nich dowolną ilość wydarzeń, których ich zdaniem brakuje w dzielnicy Bronowice lub Zwierzyńca.

Wykres 6.
Jakich wydarzeń brakuje w dzielnicach

Ankietowani do wyboru mieli: wystawy malarskie, kursy rękodzielnicze/majsterkowania, pokazy i przeglądy filmów, spektakle teatralne/happeningi/performance, spotkania z książką, zabawy plenerowe/akcje na zewnątrz, warsztaty/szkolenia, zajęcia (taneczne, wokalne, instrumentalne, plastyczne, filmowe, fotograficzne, literackie), żywe lekcje historii, wydarzenia muzyczne, spotkania z ciekawymi ludźmi, wykłady, prezentacje, konkursy/występy recytatorskie, wieczorki poetyckie, zloty fanów np. motoryzacji, historii, gier, literatury itd., imprezy integrujące różne grupy społeczne, inicjatywy mające na celu kultywowanie tradycji i dziedzictwa kulturowego naszego regionu. Wykres 6., znajdujący się powyżej ukazuje, które z wymienionych wydarzeń były wskazywane najczęściej przez respondentów jako te, których brakuje w dzielnicach, a także widoczne są na nim różnice pomiędzy dzielnicami. Przyjmijmy, że biorąc pod uwagę rozkład odpowiedzi, jako najczęściej wskazywane odpowiedzi uznamy te, na które wskazało więcej niż 30 % ankietowanych. Aby ukazać kolejność należy rzetelnie uśrednić wyniki dla obu dzielnic. Wykres 7. prezentuje sześć najczęściej wskazywanych odpowiedzi. W kolejności od najbardziej – zdaniem respondentów – brakujących wydarzeń są to: 1) zabawy plenerowe 2) pokazy/przeglądy filmów 3) spektakle teatralne, happeningi, performance 4) spotkania z ciekawymi ludźmi 5) wydarzenia muzyczne 6) warsztaty, szkolenia zajęcia. Gdzie widać

największe różnice pomiędzy dzielnicami? Właśnie w tych kategoriach wydarzeń, które ogólnie rzecz biorąc wskazywane były najczęściej przez respondentów obu dzielnic razem. Największą różnicę widać w przypadku wydarzeń takich jak warsztaty, szkolenia czy różnego rodzaju zajęcia. Różnica pomiędzy obiema dzielnicami w tej kwestii wynosi aż 19%. Czego najbardziej brakuje więc poszczególnym dzielnicom? W przypadku Zwierzyńca chodzi o pokazy filmowe, a także spektakle teatralne – oba wydarzenia wskazało 45 % respondentów tej dzielnicy. Wynik dziwi, gdyż niedawno w Klubie Kultury Przegorzały ruszyła współpraca w ramach międzynarodowego festiwalu KineDok¹, którego celem jest alternatywna dystrybucja filmów dokumentalnych poprzez wyświetlanie ich w miejscach niebędących kinami, takich jak kluby kultury czy kawiarnie. Spektakli teatralnych rzeczywiście Klub nie oferuje, natomiast wszelkiego rodzaju zajęcia teatralne, które odbywały się lub dalej są prowadzone w placówce, nie cieszą się specjalnym powodzeniem. Teatr studencki był tam tworzony kilkakrotnie i za każdym razem upadał. Jeśli chodzi o Klub w Mydlnikach, najbardziej brakującą, zdaniem mieszkańców Bronowic, kategorią są warsztaty, szkolenia i zajęcia. Ten wybór też nie należy do oczywistych. Jest tak dlatego, że Klub Kultury Mydlniki oferuje naprawdę szeroką gamę zajęć stałych, a także cyklicznych warsztatów. Istnieje szansa, że respondentom chodziło głównie o brak szkoleń, i że włączenie ich do tej kategorii było błędem metodologicznym – trudno jednak uwierzyć, że mieszkańcom Bronowic w pierwszej kolejności brakuje szkoleń. Jest to jednak tylko swobodna interpretacja i dywagacje nad wynikami ankiety. Ogólne tendencje, nie uwzględniające podziału na dzielnice raczej nie dziwią. Imprezy plenerowe to element, który od zawsze cieszył się ogromnym powodzeniem i który zawsze przyciąga szeroką publiczność. Wystarczy popatrzeć na przykłady dwóch imprez organizowanych w Przegorzałach i Mydlnikach. Klub Kultury Przegorzały organizując w tym roku swoje urodziny, zdecydował się na „wyjście na zewnątrz”, zaproponowanie grilla przed budynkiem, koncertem w ogródku – strzał w dziesiątkę i frekwencja przekraczająca oczekiwania. W Mydlnikach odbyły się niedawno dni Bronowic, współorganizowane przez Klub Kultury Mydlniki, które przyjęły formę typowego miejskiego festynu – scena, namioty z rękodziełem, tańce i śpiewy. To wszystko działa. I rzeczywiście – bardzo mało tego zarówno na Zwierzyńcu jak i w Bronowicach.

¹ <http://przegorzaly.dworek.eu/kinedok/>

Przyjrzymy się teraz temu jakie odpowiedzi pojawiały się jako odpowiedzi „inne”, niezaproponowane w kafeterii ankiety. Niestety nie mamy tutaj do czynienia z żadnymi rewelacjami. Większość odpowiedzi pokrywa się z którąś z kategorii kafeterii, wynikają więc one z niezrozumienia lub „niedoczytania” którejś kategorii. Pojawiały się imprezy plenerowe, czy różnorakie zajęcia i warsztaty. Odpowiedzi, które trudno zakwalifikować do którejś z kategorii to brydż oraz stworzenie biblioteki. Są to dwa przypadki nietypowych odpowiedzi, trudno więc włączać je do analizy. Być może bardziej trafnym, z punktu widzenia nauk społecznych, byłoby postawienie tego samego pytania w formie otwartej. Z drugiej zaś strony, zaproponowana w ankiecie kafeteria zawiera wszystkie kategorie wydarzeń, które możliwe są do zrealizowania w obu Klubach Kultury. Trudno więc byłoby analizować i brać pod uwagę odpowiedzi, które wykraczałyby poza możliwości logistyczne i infrastrukturalne instytucji.

INICJATYWY WŁASNE LOKALNYCH SPOŁECZNOŚCI

Przeanalizowaliśmy już najważniejsze zagadnienie diagnozy *Mobilna studnia życzeń*. W ostatniej części poruszymy jeszcze temat związany z oddolnymi inicjatywami kulturalnymi mieszkańców obu dzielnic. Spróbujemy znaleźć tutaj jakieś modelowe zachowania i potrzeby w kontekście uczestniczenia w kreowaniu wydarzeń kulturalnych na poziomie lokalnym. Czy respondenci mają własne pomysły? A jeśli mają, to czy chcieliby je zrealizować, gdyby dostali na to środki i „ręce do pracy”? Interesujące może być także to, jakie cechy społeczno-demograficzne posiadają osoby, które są chętne na realizację własnych projektów. W celu zbadania tego zagadnienia zostały zadane właściwie trzy pytania. Pierwsze z nich dotyczyło prostej deklaracji respondentów odnoszącej się do tego, czy oni sami mają jakieś marzenie, pomysł, inicjatywę czy projekt, które chcieliby zrealizować z pomocą Klubów. Dane statystyczne wskazują, że częściej odpowiedź „tak” padała na Zwierzyńcu, gdzie aż 57% respondentów deklaruje, że ma jakiś pomysł na lokalną inicjatywę. W Bronowicach niewiele mniejszy odsetek – 43% respondentów ma jakieś własne marzenia dotyczące oddolnych, kulturalnych inicjatyw. Generalnie rzecz ujmując rozkład odpowiedzi jest mniej więcej równy – połowa respondentów ma pomysły, druga połowa nie. Drugie pytanie dotyczące

poruszanej tutaj kwestii było pytaniem bardziej wprost – czy respondenci chcieliby sami zrealizować swoje marzenia i pomysły, jeśli dostaliby wsparcie finansowe. Wyniki prezentuje wykres 8. Widać na nim, że dysproporcje pomiędzy dzielnicami są tutaj większe i odpowiedzi różnią się od deklaracji wyrażonych w pytaniu poprzednim. Na Zwierzyńcu jest 46% osób zainteresowanych i gotowych do realizacji własnego projektu, w Bronowicach zaledwie 28%. Po raz kolejny widać więc, że nie zawsze deklaracje przekładają się na rzeczywistą gotowość do działania czy samo działanie właśnie.

Postanowiliśmy prześledzić też cechy tych osób, które chciałyby zrealizować własny projekt. Najliczniejszą grupą spośród tych chętnych do działania są osoby w przedziale wiekowym 26-35 lat. Oczywiście znów należy wziąć pod uwagę, że to właśnie te osoby były najczęściej badanymi respondentami. Drugimi w kolejności są grupy 16-25 lat oraz 36-45 lat. Widać więc, że ogólnie rzecz biorąc najbardziej chętni do działania są ludzie młodzi. W badaniu została zanalizowana także korelacja pomiędzy chęcią realizacji własnego projektu a poziomem uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych. Analiza ta nie wykazała jednak żadnych istotnych zależności pomiędzy tymi zmiennymi, co zastanawiając się głębiej, nie powinno dziwić. Zrealizować własny pomysł chcą zarówno ci, którzy w kulturze uczestniczą (30%) jak i ci, którzy nie uczestniczą (35%). Motywacja tych pierwszych jest raczej prosta, druga grupa może chcieć zrealizować swoje projekty dlatego po to, aby swoje

uczestnictwo w kulturze zwiększyć poprzez udział w wydarzeniach organizowanych przez samych siebie.

Kluczowym i ostatnim pytaniem w tej kwestii było pytanie o chęć wzięcia udziału w konkursie na „Kulturalną inicjatywę lokalną”, który organizowany był przez Klub Kultury Przegorzały i Klub Kultury Mydlniki. Deklaracja taka wskazuje bowiem na to, czy respondenci rzeczywiście naprawdę i poważnie zainteresowani są realizacją swoich pomysłów. Mówiąc krótko jest to konfrontacja deklaracji i rzeczywistych możliwości i zdolności do działania. Wynik? Zaledwie 30% respondentów było zainteresowanych konkursem, dzięki któremu mieliby szansę na zdobycie środków na realizację własnej inicjatywy. Przekładając procenty na rzeczywiste liczby, daje to 40 osób deklarujących chęć udziału w konkursie. Widać tu pewną negatywną, naszym zdaniem, tendencję. Poruszając się w sferze deklaracji respondentów, mogłoby się wydawać, iż społeczeństwo Bronowic i Zwierzyńca uczestniczy w Kulturze, zna placówki kulturalne, ma pomysły, marzenia i chciałoby je realizować. Jednak deklaracje te weryfikuje stopniowe przechodzenie do co raz większego poziomu „realności” działań. W momencie kiedy rzeczywiście przyszłoby działać – statystyki znacznie się zmieniają. Kolejnym dowodem na to – wykraczającym poza to badanie – jest ilość zgłoszeń w konkursie na „Kulturalną inicjatywę lokalną”. Powyżej widzimy, iż chęć udziału w konkursie zadeklarowało 40 osób – wniosków konkursowych wpłynęło 22. Choć liczba ta i tak zaskoczyła organizatorów konkursu, zestawiając ją z wynikami niniejszej diagnozy, powstają liczne pytania o powody takich wyników.

PODSUMOWANIE

Badanie *Mobilna studnia życzeń* miało stanowić diagnozę kulturalnych potrzeb mieszkańców Zwierzyńca i Bronowic. Za pomocą innowacyjnej metody przeprowadzenia ankiety udało się przebadać sporą liczbę osób oraz odpowiedzieć na postawione w konceptualizacji pytania badawcze. Pomimo trudności polegających na ograniczeniu narzędzia badawczego, udało się zebrać stosunkowo trafne i rzetelne dane, które dało się ustrukturyzować i zanalizować.

Podsumujmy więc raz jeszcze wyniki analizy danych zebranych w ankiecie, odnosząc się bezpośrednio do postawionych we wstępie pytań badawczych.

- W wydarzeniach kulturalnych w dzielnicach VI i VII uczestniczy 43 %² respondentów przebadanych na terenie obu dzielnic. Tych, którzy raczej lub w ogóle nie uczestniczą w kulturze jest nieco więcej – 49%. Wynik ten na pierwszy rzut oka może wydawać się negatywny i świadczący o niskim poziomie uczestnictwa w kulturze, jednak zestawiając go z ogólnymi tendencjami w polskim społeczeństwie, wpisuje się on w ogólną charakterystykę całej populacji.
- Klub Kultury Przegorzały i Klub Kultury Mydlniki, które są inicjatorem badania i całego projektu *Kultura na życzenie*, są instytucjami znanymi w swoich dzielnicach. Respondenci nie tylko znają owe placówki, ale także aktywnie korzystają z oferty kulturalnej proponowanej przez Kluby. Istnieje część respondentów, którzy pomimo znajomości placówek, nie korzystają z ich oferty, jednocześnie deklarując, że uczestniczą w wydarzeniach, które mają miejsce w dzielnicach. Jest to motywacja do zgłębienia tego tematu i zbadania, które instytucje kulturalne na terenie obu dzielnic przyciągają publiczność w większym stopniu.
- Respondenci, którzy wzięli udział w badaniu potrafią ocenić, jakiego rodzaju wydarzeń kulturalnych brakuje w ich dzielnicach. Nie biorąc pod uwagę podziału na dzielnice, na pierwszym miejscu badani wskazali imprezy plenerowe, jako te wydarzenia, które organizowane są ich zdaniem zbyt rzadko. Mieszkańcom Zwierzyńca najbardziej brakuje jednak pokazów filmów oraz spektakli teatralnych. Osoby zamieszkujące na terenie Bronowic najbardziej chciałyby zwiększenia ilości zajęć stałych oraz warsztatów i szkoleń. Bardzo często wskazywane były przez obie dzielnice także takie wydarzenia jak imprezy muzyczne czy spotkania z ciekawymi ludźmi.
- Mniej więcej połowa respondentów ma jakieś marzenia, które dotyczą własnych inicjatyw lub projektów kulturalnych o charakterze lokalnym. Mniej niż połowa z nich byłaby gotowa na zrealizowanie takich projektów przy wsparciu finansowym oraz logistycznym Klubów Kultury Przegorzały i Mydlniki. Gotowych do udziału

² Wynik ten jest sumą odpowiedzi „Zdecydowanie tak” i „Raczej tak”

w konkursie na najlepszą „Kulturalną Inicjatywę Lokalną” jest zaledwie 30 % respondentów. Wnioski płynące z tych wyników mówią o tym, iż deklaracje nie do końca mają pokrycie w rzeczywistych działaniach ludzi, a posiadanie pomysłu i chęć jego realizacji nie zawsze przekładają się na rzeczywiste działanie, które mogłoby doprowadzić do urzeczywistnienia potrzeb i marzeń respondentów.

Opracowana w tym raporcie diagnoza to przyczynek do tego, aby w swojej dalszej działalności, Klub Kultury Przegorzały i Klub Kultury Mydlniki, wychodziły naprzeciw potrzebom lokalnej społeczności Zwierzyńca i Bronowic. W podstawy działalności obu placówek wpisana jest współpraca ze społecznością lokalną i tworzenie oferty kulturalnej „blisko ludzi”. Dlatego wyniki niniejszej diagnozy są niezwykle cenne i z pewnością zostaną wykorzystane w dalszej działalności Klubów. Wyniki diagnozy z jednej strony odpowiedziały na ważne pytania, z drugiej strony, analiza ankiet przyniosła wiele nowych pytań, na które odpowiedzi należy poszukać w przyszłości. Być może uda się przeprowadzić kolejne, rozszerzone badanie, dzięki któremu uda się zbadać zagadnienia, których nie udało się zgłębić w *Mobilnej studni życzeń*.

Autor raportu:

Szymon Wyrembak

mgr socjologii

Instruktor ds. organizacji imprez

Klub Kultury Przegorzały

szymon.wyrembak@dworek.eu

